

Furs de 1428

VERSIÓ DE TREBALL a dia 27-6-2016
i per tant **susceptible de modificacions**, de la transcripció
dels Furs promulgats a les Corts de dit any

*****

Aquest document forma part del projecte general:

FURS DE VALÈNCIA (1238-1645)
Transcripció, traducció i estudi de tots els furs promulgats
per les Corts Valencianes al llarg de l'època foral

*****

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE TRANSPARÈNCIA, RESPONSABILITAT SOCIAL,
PARTICIPACIÓ I COOPERACIÓ
(Direcció General de Responsabilitat Social i Foment de l'Autogovern)

UNIVERSITAT JAUME I
FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES I ECONÒMIQUES
(Àrea d'Història del Dret)

VALENCIA - CASTELLÓ

2016

CORTS DE 1428

De advocats e procuradors

[1] Aquell és dit procurador de seccà, qui no haurà practicat en art de notaria per dos anys, o no serà creat notari. E aquell és dit advocat de seccà, qui no serà examinat en art de advocació.

Lo qual procurador de seccà no puxa procurar pleyt algú sinó per una persona tan solament, sots penaper cascuna vegada que contrafarà de deu morabatins, aplicadors la mitat al nostre fisch e l'altra mitat a la part contra qui procurarà.

E lo notari qui volrà advocar haja ésser examinat segons forma del fur del rey en Martí, oncle nostre, posat sots rúbrica «De advocats»; en altra manera no puxa advocar sots la pena dessus dita, partida segons dessus.

Volem emperò que los qui huy són notaris e admesos en advocació no·y sien compresos.

Pelegrí.

De restitució de menors

[2] Si algú affermarà o dirà ésser major de XX anys per alcun contracte a ffer, e lo justícia -per aspecte de aquell e per informació, ab consell de son assessor, si n'haurà, e de IIII prohòmens, ço és de dos jurats e de dos parents de aquell qui dirà ésser major, e si parents no·y haurà, de dos altres prohòmens- entendrà que dirà e affermarà veritat e aquell aytal jurarà en poder del dit justícia ésser major de XX anys, lo dit justícia en la fi del dit contracte jurat interposa sa autoritat e decret, e de aquí avant en tal contracte hon haurà jurat no·s puixa ajudar de restitució ne de altre benefici per rahó de la menor edat, ans sia haüt per major en aquell contracte; ne puixa ésser aposat que lo dit justícia hagués mal deliberat de interposar-hi sa autoritat e decret per rahó alguna.

Pelegrí. [2.13.22]

[3] Attenent lo fur final del rey En Jacme posats sots rúbrica “De restitució de menors” e la declaració per nós feta sots la dita rúbrica del dit fur, volents sobre les coses en aquell contengudes pus stretament provehir, provehim e manam a qualsevulla menor de vint anys, que en tal contracte no faça ne interpose jurament algú de servir e complir lo dit contracte e contra aquell no venir, ne en altra manera aquell roborar o confermar en temps que aquell farà ni abans ni despuys durant la menor edat; e si o farà, o fer atemptave en qualsevol manera, anul·lam lo dit contracte e lo dit jurament e interposició de aquell, e decernim tot ço que contra la dita prohibició se faria o fer atemptaria, ésser nul·le e no haver alcuna efficàcia o valor, e que ni per lo dit contracte ni per la dita jura romangua lo dit menor en alcuna cosa ni en alcun temps obligats e

tengut ni pusqua ésser en alcuna manera judicialment ni fora de juhí constret ni convengutm ans lo contrahent ab lo dit menor, exigent tal jurament, sia encorregut en pena de CC morabatins.

Pelegrí. [2.13.21]

De la cort, jutges e juhís

[4] Volent nós haver graciosament e benigna ab los que d'ací avant seran convocats a les corts que seran celebrades als regnícoles e habitants del dit regne de València, de voluntat e consentiment de la cort statuhim e ordenam que los que seran appellats a corts, o alcun d'ells, no sien ni puixen ésser reputats contumaces, sinó que sien sperats tres vegades de gràcia, les quals se facen de IIII en IIII dies, així que duren XII dies.

E, més, ordenam que les porrogacions fahedores del terme avant al qual les corts primerament seran assignades o convocades, no puixen passar o porrogar ultra de temps quaranta dies. E si lo contrari serà fet, que passats los quaranta dies sie haüda la cort, e los convocats a aquella per licenciats e licenciada.

Pelegrí. [1.3.120]

[5] Addent al fur final del rey n'Amfòs, tresavi nostre, rúbrica De la cort, siem que puy lo comprador de la cort no haurà pagat o depositat lo preu e fo pres segons forma del dit fur que stant en la presó puixen ésser venuts tants dels seus béns sens crida alguna que basten a ffer paga del dit preu.

Pelegrí. [8.5.16]

De cosa que serà donada a cens

[6] Ordenam que per carregaments o alienacions de alguns censals, encara que en la carta del carregament sia ab luïsme e fadiga, e lo carregador se sia axí obligat, puix aquell censal se puxa quitar o luir per carta de gràcia, que tal contracte sia fet aquell juhí que·s fa de censals ab carta de gràcia, on no·y són aquelles paraules ab fadiga o loÿsme.

Pelegrí.

De censals morts o violaris

[7] Revocant e havent per revocada la prachmàtica per nós feta sobre censals e violaris, dada en València a vint de octubre l'any de la nativitat de nostre senyor M.CCCC. vint-e-set, ordenam e statuhim perpetualment ésser observat que, si per rahó de censal e violari serà inpetrat e fet algun manament executori contra alguna universitat o contra qualsevol persona o persones singulàs, que contra tal dit manament executori no puxa ésser posada excepció alguna de paga de fals, de nul·litat o alguna altra qualsevol que sia semblant o dessemblant a les sobredites ni deffensió alguna, si ja tal

excepció o deffensió no serà stada posada e ab acabament provada per instrument públich o altra pública o autèntica scriptura plena fe fahent dins los dits X dies en lo dit manament executori contenguts.

Enaxí que, si dins los X dies en lo manament executori contenguts la dita excepció o deffensió posada contra lo dit manament executori no serà provada ab carta pública ab acabament, segons és dit, lo jutge qui haurà fet lo dit manament executori sia tengut continuar e acabar la execució, no obstant qualsevol excepció o deffensió.

Emperò si aquell contra-l qual lo dit manament executori serà fet haurà excepció o defensió puxa en altra instància de juhí al·legar la excepció o deffensió que haurà e aquella provar ab carta o testimonis o en aquella manera que porà e ben vist li serà.

Per aquesta, emperò, segona instància no sia retardat lo manament executori en la execució de aquell. Si, donchs, en la dita segona instància aquell contra qui lo dit manament executori serà stat fet no obtindrà sentència per sa part, la qual serà stada pasada en cosa jutgada, ladonchs, mostrand la dita sentència passada en cosa jutgada fent-ne fe dins los X dies del dit manament executori o pendent la execució, puxa empachar la execució.

Ordenam, encara, que si ans de impetrar manament executori serà mogut plet algú contra lo instrument del censal o violari, al·legant aquell ésser fals, nul·le, simulat, ficte, cancel·lat, extinct o altra qualsevol qüestió, que, allò no obstant, en vigor del dit contracte del dit censal o violari puxa ésser inpetrat manament executori e puxa ésser feta execució de aquell, no obstant lo dit letigii o debat mogut contra lo dit instrument de censal o violari, si ja sobre-l dit letigii ans del dit impetrament de manament executori a prés del dit inpetrament e pendent la execució de aquell no serà stada obtenguda sentència contra lo dit instrument, la qual sia passada en cosa jutgada. Car ladonchs, en virtut de la dita sentència e tant quant aquella comprendrà puxa empechar o impedir lo dit manament executori e la execució de aquell.

Et hon algunes rahons seran stades posades en lo procés executori per empachar lo manament executori e sobre aquelles convendrà lo jutge pronuncia o pronunciarà o declararà lo dit manament executori valer o ésser vàlit en tot o en part, no obstant les rahons contra lo dit manament executori posades, que de tal sentència no puxa ésser apel·lat, recorregut, reclamat, supplicat e demanada correctió, supplicació, offici de jutge o remey algú serà stat posat o posada, demanat o demanada, de tal pronunciació o declaració, de continent sia per lo jutge repel·lit o repel·lida.

E aquelles tals, ab lo present fur, repel·lim, e aquells o aquelles no obstant, lo dit jutge continue e complexcha la dita execució. E l'advocat, síndich o procurador o part qui ordenarà o posarà rahons contra lo manament executori o en altra instància de juhí impugnarà les coses en lo dit manament executori contengudes, o impugnarà lo instrument del dit censal o violari e ab sentència passada en cosa jutgada ne caurà de les dites rahons e dels dits impugnaments, que tal advocat encórrega en pena de cent liures, e lo síndich, procurador o part qui haurà entrevengut en les dites rahons o impugnacions encórrega en pena de cinquanta liures demoneda de reals de València, les quals peccúnies sien partides en tres parts: la una a nós en les ciutats e viles reals, e en les viles e lochs de senyoriús als senyors de les dites viles e lochs, e l'altra al comú o ciutat, vila o loch on les dites rahons o impugnacions seran posades o posats; e la terça part a la part contrària que haurà obtengut. Les quals penes lo jutge que haurà dada la dita sentència de continent sia tengut menar a deguda execució.

E on lo dit advocat o los dits síndichs procurador o part no hauran de què pagar les dites penes, sien privats ipso facto per un any de toda advocació, sindicat o procura e stiguen presses per mig any en la presó comuna.

E si la part matexa haurà ordenades o posades les dites rahons o haurà fets los dits impugnaments e n'haurà reportat sentència contra si e no haurà de què pagar la dita pena, que stiga per mig any pres en la presó comuna de la ciutat, vila o loch hon haurà posat les dites rahons o fets los dits impugnaments.

E per ço que pus clarament en les dites coses puxa ésser provehit, ordenam que si algú posarà rahons algunes contra lo dit manament executori o en altra instància de juhí inpuñarà los contractes de censal o violari o les coses en lo dit manament executori expressades, que en tal cas lo notari o scrivà de la causa sia tengut continuar qui posà les dites rahons o los dits impugnaments.

E lo dit proponent sia interrogat e, migançant sagrament, aquell sia tengut a respondre qui ha ordenat aquelles e aquells, e açò que respondrà sia continuat en lo procés.

E on lo dit proponent interrogat no volrà respondre qui haurà ordenat, lo jutge no sie tengut admetre les dites rahons o los dits impugnaments ni en virtut de aquelles o aquells en neguna manera enantar.

E si lo dit proponent no menarà lo qui haurà ordenat les dites rahons o los dits impugnaments, que ladonchs lo scrivà de la causa sia tengut de anar a-quell que serà nomenat, si serà en la ciutat, vila o loch on se posaran les rahons o impugnaments e interrogar aquell, si haurà ordenat les dites coses, e si dirà ell haver-ho ordenat que continue la dita resposta e lo nom de l'ordenant; e si dirà que no ho ha ordenat, que ladonchs no sia res enantat ni procehir en virtut de les dites rahons o impugnaments.

E si lo ordenant no serà en la ciutat, vila o loch on se posaran les rahons o impugnaments, que ladonchs tal ordenant sia tengut de sotscriure de la sua mà, a la fi de les dites rahons o impugnaments, com ell ha ordenat aquelles o aquells; en altra manera les dites rahons o impugnaments no sien admeses n admesos.

E en los dits dos precedents cassos no sia en virtut de les dites rahons o impugnaments en res enantat tro en clar sia sabut e en procés continuat qui haurà ordenat aquelles dites rahons o aquells dits impugnaments.

Volem, emperò, e provehim que en los cassos dejús inserts lo advocat, síndich o procurador o part no encórrega pena alguna en ordenar, posar e rahonar les excepcions, rahons o impugnaments següents:

-E primerament si en procés executori o en altra instància de juhí serà dit, posat o al·legat lo contracte ésser fals, extincit, remut, luït e quitat, o si manament executori contra algú axí com a detenidor de alguns béns e lo qual no serà obligat en lo contracte, mas serà solament convengut axí com a detenidor e aquell aytal convengut dirà o al·legarà que no és tal detenidor que contra ell se pogués dirigir o endreçar lo manament executori, o dirà que los béns que ell deté no eren de aquell o aquells qui·ls obligà o al·legarà ésser singular successor en tant que contra ell axí com a detenidor no porà ésser fet manament executori, o si manament executori serà fet o dirigit contra algú axí com a hereu e aquell aytal axí convengut com a hereu no serà obligat en lo contracte del dit censal o violari mas solament serà convengut axí com a hereu scrit en lo testament, o si és stat hereu scrit al·legarà no haver acceptada la dita heretat, o si alcuna universitat de Sglésia o de baró o de cavaller, o altre gentil home, haurà feyt o farà algun

carregament de censal o violari, e en virtut del dit carregament serà inpetrat alcun manament executori, e contra lo dit manament executori o contra la dita carta de censal o violari serà al·legada nul·letat.

Per ço com seria stat fet lo dit carregament sens licència e autoritat de lur senyor contra forma, prohibició e disposició del fur del rey don Martí, oncle nostre, lo capítol penúltim, començant: “Alguna universitat de Església etc.”, sots la present rúbrica e contra forma, prohibició e disposició de la proveció perpetual e acte de cort per lo matex rey fet al braç militar del dit regne de València, sots kalendari de XXVIII dies de setembre any M.CCCC.III.

O si aquell contra qui serà fet lo manament executori dirà o al·legarà que tal contracte no és stat fet e requerrà que·l contracte sia exhibuýt, que en tals cassos totes les sobredites rahons, excepcions o deffensions dessús dites del vers qui comença “Volem, emperò e provehim que en los cassos dejús scrits” etcetera a ençà e a cascuna de aquelles puxen ésser ordenades, posades, al·legades e rahonades sens que lo advocat, síndich, procurador o part no sia encorregut en pena alguna de les dessús dites, encara que no obtinga en aquelles.

Emperò, si les dites rahons empacharan lo dit manament executori o no sia observat tot ço que dessús és dit e totes altres coses dessús recitades sien observades, exceptat que en posar les dites excepcions no encórreguen en alguna pena de les dessús dites.

Volem, emperò, e declaram que lo present fur haga tant solament loch en aquells contractes de censals o violaris dels quals de deu anys ençà serà stada demanada judicialment o fora de juhí serà stada pagada pensió alguna.

Axí mateix declaram que·l present fur haga solament loch en los habitants en lo regne de València qui hauran censals o violaris.

Pelegrí. [4.23.58]

De dote

[8] Per lo fur qui comence: *Si la muller la dot et cetera*, rúbrica *En qual manera serà demanat lo exovar*, és provehit que si lo marit no·s clamarà del dot dins cinch anys que no haurà reebuda que val la donació per núpcies o l'esposalici, e no és expressament de la dot provehit; enadim en lo dit cas que si la dot promesa no serà demanada dins cinch anys, comptadors après que les núpcies seran celebrades, e lo marit après de la confessió per ell feta no haurà carta, obligació o cautela alguna per la qual se mostre la dita dot no ésser pagada, que sia ladonchs haüda la dita dot per pagada.

Pelegrí. [5.5.15]

De testaments

[9] Los majors de quinze anys qui seran sots pàtria potestat puixen fer testament o codicils de qualsevol béns que hajen. Enaxí, emperò, que fahent cinch parts de tota la heretat haje a leixar les IV parts a parent o parents o conjunctes persones fins al quart

grau inclusivament o a qualsevol d'ells e segons li plaurà e no a altri. E si lo contrari serà fet, los dits béns vinguen als pus prohismes segons que és ordenat en aquells qui morran intestats. E la cinquena part puixa lexar a parents o a stranys segons li plaurà e açò haja loch tro que haja complida edat de XXII anys. E d'aquí avant puixa fer a ses pròpies voluntats e leixar tots sos béns a qualsevol persones no prohibides per fur. No entenents, però, perjudicar a càrrechs, vincles o substitucions qui sien aposats per los dits béns.

Pelegrí. [6.3.5]

[10] Pel tolre tot debat, declaram que-l fur per nós fet, posat en rúbrica *De testaments*, qui comença *Per foragitar los frauds que-s fan en los testaments nuncupatius et cetera*, que si dins los dits X dies en lo dit fur contenguts no serà feta la intimació en lo dit fur contenguda, lo dit testament sia nul·le e de nul·la eficàcia o valor. Que·ls testimonis que seran demanats a ffer lo dit testament coneguen e hajen a conèxer lo testador.

Pelegrí. [6.4.17]

[11] Addent al fur «Si·l pare» en qual guisa hereus sien fets, ordenam que si la filla que haurà los béns vinclats pendrà marit, e ab aquell garà germania dels béns que haurà o portarà en la germania vinclat, e vendrà lo cars que la dita filla morrà sens fills del dit matrimoni, que en aquell cars los substituhits de aquella dona no puixen demanar, ni aconseguir dels béns del dit marit, ni de sos hereus, sinó tant quant seran los béns a aquella vinclats, o la extimació de aquells que haurà mesos en la germania. Salvant la legítima o altre dret que en aquells béns vinclats pertangués a la muller, enaxí que lo hereu de aquella haja o aconseguesca dels béns del dit marit per rahó de la dita germania la mitat de ço que per rahó de la legítima, o de altre qualsevol dret, li pertanyerà.

Açò mateix sia entès en lo marit qui haurà aportat en la germania béns vinclats.

Pelegrí. [6.6.10]

De eviccions

[12] Com en lo fur qui comença *Aquell qui vené cosa d'altri*, sots rúbrica *De eviccions*, en los furs antichs si stat scrit que aquell qui vené no és tengut al comprador de evicció, si lo comprador haurà tenguda o possehida aquella cosa per XXX dies e deja dir per XXX anys, per ço addents e declarants aquell, provehim que allí on diu per XXX dies sie dit per XXX anys.

Pelegrí. [8.5.23]

De adulteris

[13] Ordenam que lo fur feyt per nós posat sots rúbrica De adulteris, començant: *La dona maridada que cometrà adulteri etcetera*, haja loch en la dona que serà agermanada ab son marit. Enaxí que de la meytat e part pertanyent a aquella en los béns comuns de son marit e d'ella per la germania sia feyt e servat axí com de l'exovar és provehit en lo dit fur.

Pelegrí. [5.2.4]

De crims

[14] Provehim que lo fur qui's refir a la pracmàtica qui parla dels combatiments d'alberchs no haja loch quant és fet combatiment de vehí a vehí, los quals stiguen en un mateix carrer.

E si staran en la part on se farà combatiment, sia dit vehí, en aquest cars quant seran cinch cases enmig attinents e contínues.

E si staran a la part denant, que's compten les cinch cases a la casa que serà denant l'alberch, on serà fet lo dit combatiment.

Pelegrí. [9.8.11]

[15] Per tolre altercacions, provehim que qui nafrarà a altre e haurà haüda remissió de nós del dit crim, sie tengut pagar les penes al nafrat e les messions que haurà fetes en guarir la nafra. E si pagar no les porà, que sie tengut a la pena corporal posada en lo fur començant "Qui nafrarà", situat en rúbrica "De crims", enaxí que per altres messions, despeses e damnatges del nafrat no sia tengut a la pena corporal, mas, segons la qualitat del delict, lo jutge a son arbitre lo'n puxa punir a exili del regne o a presó, no contrastant la dita remissió.

Axí, emperò, que lo exili no sia a més temps de un any e la presó a mig any; e si serà haüda remissió per homey fet, que no contrastant la dita remissió, lo homeyer sia tengut pagar les penes pecuniàries pertanyents a la part de l'ocís, segons fur. E si pagar no les porà, no li valla la dita remissió, mas per altres despeses e dampnatges fets per la part de l'occís, lo justícia a son arbitre puixa condemnar lo homeyer a exili del regne o a presó; però aquell exili ni sia a més temps de cinch anys e la presó a més de temps de dos anys.

Emperò, si los dits nafrador e matador en algun temps serà trobat ab béns, puixa ésser feta en los béns de aquell execució per causa de les dites messions, despeses e dampnatges.

Pelegrí. [9.7.34]

De notaris e scrivans

[16] [Provehim que tot notari que reebrà carta alguna de censal o de violari, nos fos o puixa pendre salari o treball algú de la dita carta, tro sus aquella haurà liurada al qui haurà comprat lo dit censal o violari. E si contrafarà, perda lo salari e pach lo doble

de aquell e tot sia del dit comprador, e lo dit notari sia tengut dar a aquell la dita carta sens salari alcú.

Pelegrí. [9.19.42]

[17] Item, ordenam que qualsevol notari que reebrà carta de censal qui·s puixa quitar o de violari haja e sia tengut metre e posar en la dita carta, ans de la clausura de aquella, lo pacte de poder quitar lo dit censal o violari entre les parts convengut, sots pena de cent morabatins per cascuna vegada que contrafarà.

E si part alguna de censal o violari se vendrà o alienarà en lo original carregament, lo notari qui reebrà tal contracte de alienació de part haja a ffer deductió de aquella part que s'alienarà, fahent menció com és venut e a qui és venut e lo dia que·s vené. En altra manera no reeba la carta de venda de la dita part que s'alienarà, sots la dita pena.

Pelegrí. [9.19.5]

De inhibicions

[18] Com per abundància de bestiar, lo rey en Pere, besavi nostre, en les corts que celebrà en la vila de Monçó, any M.CCC.LXII e LXIII, en lo capítol qui comença: "Item, per tal que major abundància de bestiar et cetera"; lo qual capítol de gran temps ençà no és servat, e per experiència se mostre que lo regne freture de bestiar; per ço manam que lo dit fur sia servat en tot lo regne, e que aquell sia publicat en cascuna universitat del dit regne ab crida pública. [E.21.2]

De offici de la governació e alguazirs

[19] Addén al fur final de l'offici de la governació del rey en Martí, oncle nostre, volem que cascun porter, saig o altre misatgé qui portarà letra o letres algnes fora la ciutat, haja a notificar al scrivà de la cort migançant sagrament, ans que se'n partrà quantes letres se'n porta e de qui són, sots pena de privació d'ofici, al qual per nós o per altri en loch nostre no puixa ésser tornat.

E lo scrivà de la cort, sots pena de X morabatins, sie tengut en un libre sparç ferne registre del nom del porter e quantes letres se'n portarà e de qui.

E lo dit scrivà, per lo dit registre, haja per salari un diner per cascuna letra, lo qual salari haja del salari que deu haver lo porter.

Açò mateix sia entès en altres corts dels ordinaris de les ciutats e viles.

Pelegrí. [9.28.17]

[20] Provehim que los alguatzirs nostres o de nostre primogènit no·s puxen entrametre de conexença de algunes causes o qüestions civils o criminals, si donchs la causa no serà primerament evocada per nós o nostre canceller, vicecancer o regent la cancelleria, a instància del procurador fiscal o de part privada e comessa a aquell per

nós, canceller, vicecanceller o regent cancelleria, si serà habitador del regne; e en algun cas no puixa ésser feta comissió a alguatzir ni a altri no habitador del regne; e si'l contrari serà fet sia nul·le.

En aquest fur no sien compreses aquells en los quals per fur los alguatzirs se poden entrametre.

Pelegrí. [3.5.117]

De draps

[21] Corregints en part lo fur tercer per nós fet sos la rúbrica “De joyes, vestirs e ornaments”, qui comença “Per provehir a la indemnitat etc”, volem que cascú puixa vestir e portar de qualsevol draps de lana e de qualsevol parts axí de grana com d'altres.

Pelegrí. [9.29.13]

De metges

[22] La examinació de metges de què parlen los furs primer e segon, rúbrica “De metges” del rey N'Amfòs, tresavi nostre, volem que s'estengue a cirurgians, enaxí que en la examinació dels cirurgians hajen entrevenir dos cirurgians, los quals sien elets, segons forma del dit primer fur.

E aquells ab los examinadors metges facen examinació dels dits cirurgians.

Pelegrí. [9.29.7]

De quema

[23] Per toltre lo dubte que és stat feyt per los furs e capítols de la quema, feyts per lo senyor rey en Martí, oncle nostre, lo primer fur feyt l'any M.CCCC.tres, a 28 de setembre, qui comença: «Ordenam encara que, per pagar les quantitats de les damnificacions, et cetera»; l'altre publicat l'any M.CCCC.set, lo capítol començant: «En cas que per losd its jutges serà sentenciat et cetera»; provehim que de bestiar lanars, cabrius e vaccuns, ço és moltons, ovelles, corders e corderes, cabrons, cabres, cabrits e cabrites, bous, vaques, vedells e vedelles vius e vives, de forments o de altres blats que entren del regne de Castella o de qualsevol parts per mar o per terra, en regne de València, no sia pagada quema alguna ne algun dret imposat per pagar damnificats, abs son e sien de aquells dits drets franchs, quitis e immunes.

Pelegrí.

De amprius

[24] Volem que la sentència en lo fet dels amprius donada e promulgada per lo rei En Martí, de loable memòria, en la cort general del regne de València celebrada sots calendari de XXVIII dia del mes de setembre de l'any de la nativitat de nostre Senyor

M.CCCC.III, ab les addicions, declaracions, adaptacions, correccions e milloraments fets per nós en la cort celebrada en València, dins lo monestir de Preïcadors, en casa del Capítol, dimarts que·s comptave XX dies de abril en l'any de la nativitat de nostre Senyor mil CCCC XVIII, romangueren vàlits e ferma en totes coses fins a les primeres Corts que·s celebraran en lo regne de València, e aquelles finides.

Pelegrí. [1.2.11]

Dels hòmens de paratge

[25] Volem que·ls fills legítims e naturals qui són engendrats e nats ans que·ls pares sien fets cavallers sien de paratge e haüts per hòmens de paratge.

Pelegrí. [9.20.24]

Dels strangers qui no poden haver beneficis

[26] Ordenam e volem que huna provisió, privilegi o pragmàtica sanció per nós feta e atorgada sobre los beneficis del regne, que no·ls hajen strangers, «datis Dertuse XV die martii anno a Nativitate Domini M.CCCC.XX», e confirmada ab executòria per nós dada en València, sots nostre sagell secret, «die VI iulii anno a Nativitate Domini M.CCCC.XXVI», sia d'ací avant fur general e perpetual del regne... [E.44.2]

[segueix la transcripció de la pragmàtica]

Exceptam emperò del present fur les comandes e beneficis dels ordes de Sant Jacme, d'Uclés e de Calatrava, e lo cardenal de Foix, fins en suma de II milia florins, mossèn Ferrando Díez de Toledo, arthiaqua d'Algezira, e de Nievla, e mestre Francischo Ferrando, e los de nostra capella qui seran scrits en carta de ratió e hauran quitació ordinària pagadora per nostre prothonotari; e semblantment los de la capella de nostra molt cara e molt amada muller la reyna, e qui reebren quitació sua cessant tot frau.

Entenem e volem emperò, ampliants lo dit privilegi o pragmàtica, aquells ésser dits estrangers, qui no seran originaris e nadius de nostres regnes e terres, axí deçà mar com de les ylles de nostra senyoria, ço és, Sicília, Mallorques, Menorques, Sardenya, Còrsega e Yviça.

E que·l dit fur se stenga a les provisssions e promocions d'ací avant faedores, que qualssevol beneficis ecclesiàstichs.

Pelegrí.

De temperament de questes e demandes

[27] Com les universitats dels lochs de Burjaçot e de Benimaclet, sien de contribució universal de la ciutat de València, e general en totes coses, e no sia rahonable que puix les dites universitats paguen la part en los dons, servirs e ajudes que per la dita ciutat són feytes; e nós, d'altra part, los poguessem fer demandes; per ço, per nós e nostres successors, provehim e ordenam perpetualment que per nós ne nostres

successors, no puxen ésser fetes demandes a les dites universitats de Burjaçot e Benimaclet, per qualsevol causa per necessària o privilegiada que sia; la qual provisió e fur volem que s'entena als fets passats, presents e sdevenidors.

Pelegrí. [E.4.4.]

De corredors

[28] Provehim e ordenam que alguna persona que no serà originària de la ciutat de València o de son terme, o no haurà tengut casa o habitació en la dita ciutat per spay de huyt anys ab muller, que aytal no puxa ésser admés a offici de corredor de orella; açò declarat que los dits huyt anys sien comptats en cars que la muller li muyra. [9.34.98]

De absolució e remissió general

[29] Ab la present absolvem e remetem a qualsevol braços, universitats o a qualsevol singulars del dit regne de València, totes penes civils e criminals e qualsevol crims que sien estats comeses tro al jorn de huy. De la present, emperò, remissió general, exceptam tant solament crims de heretgia, de lesa magestat, de sodomia, de falsadors de moneda, de bares, de traïdors de mort acordada, o de nafres, o coltellades dades per diners, e de falses notaris, e d'aquells que ho fan fer, o usen scientment de les cartes, testaments o falses scriptures, cossaris e ladres e trencadors de camins e de qualsevol pau e treva. Però salvam als braços e singulars d'aquells, que no sia fet prejuhi a aquells per les paraules posades en la present remissió, ço és de qualsevol pau o treva etcetera. En cas que les penes imposades en la treva fossen contra furs e privilegis del regne, encara que per les dites excepcions posades en la present remissió, no entenem perjudicar a la remissió feta per nós lo dia de huy, ne coses en aquella contengudes o compreses, ans romanguen en sa força e valor.

Pelegrí. [E.7.12]

